

WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA POSZCZEGÓLNYCH ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH OCEN Z PRZEDMIOTU HISTORIA W KLASIE IV SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Wymagania na oceny uwzględniają zapisy podstawy programowej z 2017 r. oraz zmiany z 2024 r., wynikające z uszczuplonej podstawy programowej.

Zakres wymagań	Poziom wymagań	
	Ocena niedostateczna	Ocena celująca
Wiedza	<p>Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą; nie posiada podstawowych wiadomości i umiejętności niezbędnych do kontynuowania nauki oraz przyswajania nowych treści w klasie wyższej.</p>	<p>Uczeń posiada wiedzę określoną dla oceny bardzo dobrej, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> — posiada wiedzę wykraczającą poza obowiązkowe wymagania programowe; — systematycznie wzbogaca swą wiedzę przez czytanie książek i artykułów o treści historycznej; — interesuje się nowymi osiągnięciami nauki historycznej i prezentuje je w toku zajęć lekcyjnych.
Umiejętności		<p>Uczeń posiada umiejętności określone dla oceny bardzo dobrej, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> — potrafi korzystać ze źródeł informacji wskazanych przez nauczyciela i zdobytych samodzielnie; — samodzielnie interpretuje źródła, potrafi łączyć zawarte w nich informacje; — potrafi powiązać problematykę historyczną z zagadnieniami poznanymi w czasie lekcji innych przedmiotów; — potrafi powiązać dzieje własnego regionu z historią Polski lub z dziejami powszechnymi; — potrafi udowodnić swoje zdanie, używając odpowiedniej argumentacji, posługując się przy tym bogatym słownictwem i pojęciami charakterystycznymi dla nauki historycznej.
Aktywność		<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> — dodatkowo wykonuje zadania wykraczające poza obowiązkowe czynności procesu lekcyjnego; — podejmuje się z własnej woli opracowania różnych materiałów (plany, schematy, biogramy, gromadzi materiał regionalny, itp.); — osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach historycznych.

Zagadnienia	Wymagania edukacyjne na ocenę:			
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą
	Uczeń posiada wiedzę i umiejętności określone dla oceny dopuszczającej, a zwłaszcza:	Uczeń posiada wiedzę i umiejętności określone dla oceny dopuszczającej, a ponadto:	Uczeń posiada wiedzę i umiejętności określone dla oceny dostatecznej, a ponadto:	Uczeń posiada wiedzę i umiejętności określone dla oceny dobrej, a ponadto:
<p>Podstawa programowa: III. Refleksja nad historią jako nauką.</p> <p>Materiał nauczania:</p> <ul style="list-style-type: none"> — historia jako nauka o przeszłości — historia a baśnie i legendy — efekty pracy historyków i archeologów — źródła historyczne, ich przykłady oraz podział 	<ul style="list-style-type: none"> — poprawnie posługuje się terminami: <ul style="list-style-type: none"> • <i>współczesność,</i> • <i>przeszłość,</i> • <i>historia,</i> • <i>historycy,</i> • <i>legenda,</i> • <i>baśń;</i> — rozróżnia przeszłość od współczesności; — rozróżnia fikcję (np. baśń) od rzeczywistości historycznej; — potrafi scharakteryzować, czym zajmują się historycy. 	<ul style="list-style-type: none"> — poprawnie posługuje się terminami: <ul style="list-style-type: none"> • <i>dzieje,</i> • <i>archeologia,</i> • <i>źródła historyczne,</i> • <i>źródła niematerialne,</i> • <i>źródła materialne,</i> • <i>źródła pisane,</i> • <i>źródła niepisane;</i> — rozróżnia pracę historyków i archeologów; — potrafi podać przykłady postaci legendarnych i historycznych; — wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki; — dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> — porównuje pracę historyków i archeologów; — wskazuje różne przykłady źródeł niematerialnych; — wskazuje różne przykłady źródeł materialnych pisanych i niepisanych; — wyjaśnia potrzebę edukacji historycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> — wymienia przyczyny i skutki wydarzeń; — omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów; — wskazuje pozapodręcznikowe przykłady różnych kategorii źródeł historycznych; — przedstawia różne efekty pracy naukowców zajmujących się przeszłością.

<p>Podstawa programowa: I. Elementy historii rodzinnej i regionalnej. II. Najważniejsze elementy polskiego dziedzictwa kulturowego.</p> <p>Material nauczania:</p> <ul style="list-style-type: none"> — znaczenie pamiątek rodzinnych — drzewo genealogiczne – sposób przedstawienia historii rodziny — „wielka” i „mała” ojczyzna — patriotyzm jako miłość do ojczyzny — sposoby wyrażania patriotyzmu — „małe ojczyzny” i ich tradycje — znaczenie terminów: <ul style="list-style-type: none"> • <i>tradycja</i> • <i>drzewo genealogiczne</i> • <i>ojczyzna</i> • <i>mała ojczyzna</i> • <i>patriotyzm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> — poprawnie posługuje się terminami: <ul style="list-style-type: none"> • <i>ojczyzna</i>, • <i>patriotyzm</i>; — podaje przykłady pamiątek rodzinnych. 	<ul style="list-style-type: none"> — poprawnie posługuje się terminami: <ul style="list-style-type: none"> • <i>ród</i>, • <i>drzewo genealogiczne</i>; — przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny; — podaje przykłady postaw i zachowań patriotycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> — poprawnie posługuje się terminami: <ul style="list-style-type: none"> • <i>tradycja</i>, • <i>region</i>; — wyjaśnia, czym jest genealogia; — wskazuje na mapie Polski własną miejscowość, region, województwo i jego stolicę; — podaje przykłady regionalnych tradycji. 	<ul style="list-style-type: none"> — poprawnie posługuje się terminem: <ul style="list-style-type: none"> • „<i>mała ojczyzna</i>”; — charakteryzuje własną „<i>małą ojczyznę</i>” na tle innych regionów; — wskazuje wybitne postaci w dziejach regionu; — wskazuje lokalne przykłady instytucji dbających o regionalną kulturę i historię; — tworzy przewodnik po własnej miejscowości i regionie; — charakteryzuje inne regiony państwa polskiego; — wyjaśnia znaczenie dbałości o tradycję regionalną.
---	---	---	--	---

<p>Podstawa programowa: II. Najważniejsze elementy polskiego dziedzictwa kulturowego.</p> <p>Materiał nauczania:</p> <p>— państwo polskie i jego krainy historyczne</p> <p>— mój region częścią Polski</p> <p>— naród polski jako zbiorowość posługująca się tym samym językiem, mająca wspólną przeszłość i zamieszkująca to samo terytorium</p> <p>— dziedzictwo narodowe</p> <p>— polskie symbole narodowe</p> <p>— polskie święta państwowe</p> <p>— znaczenie terminów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>państwo</i> • <i>kraina historyczna</i> • <i>region</i> • <i>naród</i> • <i>społeczeństwo</i> • <i>symbole narodowe</i> • <i>Polonia</i> 	<p>— poprawnie posługuje się terminami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>państwo,</i> • <i>symbole narodowe;</i> <p>— wskazuje na mapie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • państwo polskie i jego granice, • stolicę państwa; <p>— zna poprawną nazwę państwa polskiego;</p> <p>— przedstawia polskie symbole narodowe.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>społeczeństwo,</i> • <i>naród;</i> <p>— wymienia elementy współtworzące państwo;</p> <p>— wymienia najważniejsze czynniki narodotwórcze;</p> <p>— przedstawia najważniejsze święta państwowe;</p> <p>— rozróżnia pojęcia <i>naród</i> i <i>społeczeństwo</i>.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>region;</i> <p>— wskazuje na mapie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • główne krainy historyczno-geograficzne Polski, • największe miasta Polski; <p>— przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych;</p> <p>— opisuje właściwy sposób zachowania względem symboli narodowych.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Polonia;</i> <p>— wskazuje na mapie świata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • największe zbiorowości Polonii; <p>— podaje przykłady dziedzictwa narodowego Polaków;</p> <p>— omawia genezę polskich symboli narodowych.</p>
--	---	---	--	---

<p>Podstawa programowa: III. Refleksja nad historią jako nauką.</p> <p>Materiał nauczania:</p> <ul style="list-style-type: none"> — chronologia i przedmiot jej badań — oś czasu i sposób umieszczania na niej dat — podstawowe określenia czasu historycznego: <ul style="list-style-type: none"> • <i>data</i> • <i>okres p.n.e.</i> • <i>okres n.e.</i> • <i>wiek</i> • <i>tysiąclecie</i> — cyfry rzymskie oraz ich arabskie odpowiedniki — epoki historyczne oraz ich daty graniczne: <ul style="list-style-type: none"> • <i>starożytność</i> • <i>średniowiecze</i> • <i>nowożytność</i> • <i>współczesność</i> 	<ul style="list-style-type: none"> — poprawnie posługuje się terminami chronologicznymi: <ul style="list-style-type: none"> • <i>data,</i> • <i>tysiąclecie,</i> • <i>wiek,</i> • <i>oś czasu;</i> — umieszcza daty na osi czasu. 	<ul style="list-style-type: none"> — poprawnie posługuje się terminami: <ul style="list-style-type: none"> • <i>chronologia,</i> • <i>okres p.n.e. i n.e.;</i> — zamienia cyfry arabskie na rzymskie i cyfry rzymskie na arabskie. 	<ul style="list-style-type: none"> — poprawnie posługuje się terminami: <ul style="list-style-type: none"> • <i>era,</i> • <i>epoka historyczna,</i> • <i>starożytność,</i> • <i>średniowiecze,</i> • <i>nowożytność,</i> • <i>współczesność;</i> — podaje cezury czasowe epok historycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> — wyjaśnia okoliczności ustanowienia roku 1 i podziału na dwie ery; — charakteryzuje główne epoki historyczne; — podaje przykłady innych rachub mierzenia czasu.
<p>Podstawa programowa: III. Refleksja nad historią jako nauką.</p> <p>Materiał nauczania:</p> <ul style="list-style-type: none"> — obliczanie upływu czasu między poszczególnymi wydarzeniami — określanie, w którym wieku doszło do danego wydarzenia — podział czasu na wieki i półwiecza 	<ul style="list-style-type: none"> — określa, w którym wieku miało miejsce dane wydarzenie; — poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e. i n.e.; — oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery. 	<ul style="list-style-type: none"> — oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach obu er. 	<ul style="list-style-type: none"> — przy określeniu datacji wydarzenia posługuje się sformułowaniami: <ul style="list-style-type: none"> • <i>początek, środek, koniec stulecia,</i> • <i>przełom wieków;</i> — określa początek i koniec wieku; — przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> — przy określeniu datacji wydarzenia posługuje się sformulowaniem: <ul style="list-style-type: none"> • <i>półwiecze;</i> — określa początek i koniec półwiecza; — określa, w której połowie wieku miało miejsce dane wydarzenie.

<p>Podstawa programowa: III. Refleksja nad historią jako nauką.</p> <p>Materiał nauczania:</p> <ul style="list-style-type: none"> — podobieństwa i różnice między mapą a planem — znaczenie mapy w pracy historyka — odczytywanie informacji z planu i mapy historycznej — najstarsze mapy świata 	<ul style="list-style-type: none"> — poprawnie posługuje się terminami: <ul style="list-style-type: none"> • <i>mapa</i>, • <i>plan</i>; — dostrzega różnice między mapą a planem. 	<ul style="list-style-type: none"> — poprawnie posługuje się terminami: <ul style="list-style-type: none"> • <i>legenda</i>, • <i>symbol</i>, • <i>róża wiatrów</i>; — objaśnia symbole legendy mapy; — odczytuje z mapy podstawowe informacje. 	<ul style="list-style-type: none"> — wyjaśnia, czym jest kartografia; — wyjaśnia, czym jest skala mapy; — przygotowuje proste plany miejscowe. 	<ul style="list-style-type: none"> — rozróżnia mapę geograficzną, polityczną, historyczną; — interpretuje i wyciąga wnioski z mapy.
<p>Podstawa programowa: II. Najważniejsze elementy polskiego dziedzictwa kulturowego. IV. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej.</p> <p>Treści dodatkowe: 1. Plemiona słowiańskie.</p> <p>Materiał nauczania:</p> <ul style="list-style-type: none"> — słowiańskie pochodzenie Polaków — księżę Mieszko I pierwszym historycznym władcą Polski — małżeństwo Mieszka I z Dobrawą — chrzest Mieszka I i jego znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> — poprawnie posługuje się terminami: <ul style="list-style-type: none"> • <i>plemię</i>, • <i>dynastia</i>, • <i>Piastowie</i>; — identyfikuje postać: <ul style="list-style-type: none"> • Mieszka I; — wie, kto był pierwszym historycznym władcą Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> — poprawnie posługuje się terminem: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Słowianie</i>; — zna i zaznacza na osi czasu datę: <ul style="list-style-type: none"> • chrztu Polski (966 r.); — wskazuje na mapie: <ul style="list-style-type: none"> • rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich, • Gniezno, • Poznań; — wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska”. 	<ul style="list-style-type: none"> — poprawnie posługuje się terminem: <ul style="list-style-type: none"> • <i>poganin</i>; — wyjaśnia okoliczności zawarcia małżeństwa z Dobrawą oraz przyjęcia chrztu przez Mieszka; — przedstawia najważniejsze konsekwencje przyjęcia chrztu. 	<ul style="list-style-type: none"> — charakteryzuje znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla państwa polskiego.

<p>— znaczenie terminów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>plemię</i> • <i>Słowianie</i> • <i>Piastowie</i> 				
<p><u>Podstawa programowa:</u></p> <p>IV. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej.</p> <p><u>Treści dodatkowe:</u></p> <p>2. Misja św. Wojciecha.</p> <p><u>Materiał nauczania:</u></p> <p>— misja świętego Wojciecha w Prusach</p> <p>— zjazd gnieźnieński i pielgrzymka cesarza Ottona III</p> <p>— wojny Bolesława Chrobrego z sąsiadami i przyłączenie nowych ziem</p> <p>— koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski</p> <p>— znaczenie terminów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>misja</i> • <i>relikwie</i> • <i>cesarz</i> • <i>arcybiskupstwo</i> • <i>biskupstwo</i> • <i>koronacja</i> • <i>gród</i> • <i>drużyna</i> • <i>wojowie</i> 	<p>— poprawnie posługuje się terminami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>cesarz</i>, • <i>koronacja</i>, • <i>wojowie</i>; <p>— identyfikuje postać:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bolesława Chrobrego; <p>— wie, że Bolesław Chrobry był pierwszym królem Polski;</p> <p>— opisuje wygląd i uzbrojenie woja z drużyny książęcej.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>gród</i>, • <i>drużyna</i>, • <i>misja</i>, • <i>relikwie</i>; <p>— zna i zaznacza na osi czasu daty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zjazdu gnieźnieńskiego (1000 r.), • koronacji Bolesława Chrobrego (1025 r.); <p>— identyfikuje postać:</p> <ul style="list-style-type: none"> • biskupa Wojciecha; <p>— opisuje przebieg misji św. Wojciecha do Prusów.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>biskupstwo</i>, • <i>arcybiskupstwo</i>; <p>— identyfikuje postać:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ottona III; <p>— przedstawia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego.</p>	<p>— zna wydarzenia związane z datami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 997 r., • lata 1002–1018; <p>— wskazuje na mapie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • terytoria podbite przez Bolesława Chrobrego; <p>— wyjaśnia znaczenie wizyty Ottona III w Gnieźnie dla państwa polskiego;</p> <p>— wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego;</p> <p>— ocenia skutki polityki wewnętrznej i zagranicznej Bolesława Chrobrego dla państwa polskiego.</p>

<p>Podstawa programowa: Treści dodatkowe: 2. Zakony w Polsce. Rozwój piśmiennictwa i rolnictwa.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>duchowieństwo</i>, • <i>zakon</i>, • <i>mnich</i>, • <i>klasztór</i>; <p>— charakteryzuje wygląd mnichów;</p> <p>— opisuje podstawowe zajęcia duchowieństwa zakonnego w średniowieczu.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>pergamin</i>; <p>— podaje przykłady średniowiecznych zakonów;</p> <p>— opisuje życie wewnątrz klasztoru.</p>	<p>— wymienia najstarsze zakony na ziemiach polskich;</p> <p>— wyjaśnia, jak należy rozumieć nakaz obowiązujący benedyktynów: <i>Módl się i pracuj</i>;</p> <p>— opisuje wygląd średniowiecznych ksiąg;</p> <p>— wyjaśnia, w jaki sposób zakony przyczyniły się do rozwoju rolnictwa na ziemiach polskich.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>reguła zakonna</i>, • <i>skryptorium</i>; <p>— charakteryzuje wkład duchowieństwa w średniowieczną kulturę;</p> <p>— wyjaśnia znaczenie ksiąg i ksiązek dla rozwoju wiedzy i nauki.</p>
<p>Podstawa programowa: IV. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej.</p> <p>Treści dodatkowe: 3. Zamki i rycerze. Znaczenie, uzbrojenie, obyczaje.</p> <p>Materiał nauczania:</p> <p>— Kazimierz Wielki ostatnim królem z dynastii Piastów</p> <p>— reformy Kazimierza Wielkiego</p> <p>— zjazd monarchów w Krakowie – uczta u Wierzyńka</p> <p>— umocnienie granic państwa (<i>Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i>)</p> <p>— utworzenie Akademii Krakowskiej</p> <p>— znaczenie terminów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>żak</i> • <i>uniwersytet</i> 	<p>— poprawnie posługuje się terminami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>żak</i>, • <i>uniwersytet</i>; <p>— identyfikuje postać:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kazimierza Wielkiego; <p>— wyjaśnia, dlaczego historycy nadali królowi Kazimierzowi przydomek „<i>Wielki</i>”;</p> <p>— opisuje wygląd średniowiecznego zamku.</p>	<p>— zna i zaznacza na osi czasu daty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • założenia Akademii Krakowskiej (1364 r.), • śmierci Kazimierza Wielkiego (1370 r.); <p>— wyjaśnia powiedzenie: <i>Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i>.</p>	<p>— wskazuje na mapie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ziemie przyłączone do Polski za panowania Kazimierza Wielkiego; <p>— wyjaśnia cele założenia oraz znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej;</p> <p>— wymienia główne reformy Kazimierza Wielkiego.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>uczta u Wierzyńka</i>; <p>— zna i zaznacza na osi czasu datę:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uczty u Wierzyńka (1364 r.); <p>— opisuje zjazd monarchów w Krakowie;</p> <p>— charakteryzuje oraz ocenia politykę wewnętrzną i zagraniczną prowadzoną przez Kazimierza Wielkiego;</p> <p>— argumentuje, dlaczego Kazimierz Wielki stał się wzorem dobrego władcy;</p> <p>— porównuje politykę prowadzoną przez Bolesława Chrobrego i Kazimierza Wielkiego.</p>

<p><u>Podstawa programowa:</u> <u>Treści dodatkowe:</u> 3. Zamki i rycerze. Znaczenie, uzbrojenie, obyczaje.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>rycerz,</i> • <i>herb,</i> • <i>zbroja,</i> • <i>kopia,</i> • <i>zamek,</i> • <i>dziedziniec,</i> • <i>zbrojownia,</i> • <i>baszta,</i> • <i>fosa,</i> • <i>most zwodzony;</i> <p>— opisuje wygląd średniowiecznego rycerza;</p> <p>— opisuje wygląd średniowiecznego zamku.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>paż,</i> • <i>giermek,</i> • <i>pasowanie;</i> <p>— wyjaśnia, kto i w jaki sposób mógł zostać rycerzem;</p> <p>— charakteryzuje turnieje rycerskie.</p>	<p>— wyjaśnia, w jaki sposób utrzymywali się rycerze;</p> <p>— przedstawia powinności rycerskie;</p> <p>— charakteryzuje kodeks rycerski.</p>	<p>— podaje przykłady zachowanych zamków średniowiecznych w Polsce i w regionie;</p> <p>— podaje przykłady wzorców rycerskich utrwalonych w literaturze i legendach.</p>
<p><u>Podstawa programowa:</u> IV. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej.</p> <p><u>Materiał nauczania:</u></p> <p>— objęcie władzy przez Jadwigę</p> <p>— zasługi Jadwigi dla polskiej kultury, nauki i sztuki</p> <p>— przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie</p> <p>— okoliczności objęcia władzy w Polsce przez Władysława Jagiełłę</p> <p>— skutki zawarcia unii polsko-litewskiej</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Jagiellonowie;</i> <p>— identyfikuje postacie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jadwigi Andegaweńskiej, • Władysława Jagiełły; <p>— wskazuje na mapie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • państwo polskie, • obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego. 	<p>— poprawnie posługuje się terminem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>unia;</i> <p>— zna i zaznacza na osi czasu datę:</p> <ul style="list-style-type: none"> • unii polsko-litewskiej w Krewie (1385 r.). 	<p>— przedstawia okoliczności zawiazania unii polsko-litewskiej;</p> <p>— wymienia postanowienia unii w Krewie.</p>	<p>— identyfikuje postać:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ludwika Andegaweńskiego; <p>— opisuje sytuację związaną z objęciem tronu polskiego po wygaśnięciu dynastii Piastów;</p> <p>— omawia zagrożenie ze strony zakonu krzyżackiego dla obu państw.</p>

<p>— zagrożenie ze strony Krzyżaków</p> <p>— znaczenie terminów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>unia</i> • <i>Jagiellonowie</i> 				
<p><u>Podstawa programowa:</u></p> <p>IV. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej.</p> <p><u>Treści dodatkowe:</u></p> <p>3. [...] rycerze. Znaczenie, uzbrojenie, obyczaje.</p> <p><u>Materiał nauczania:</u></p> <p>— bitwa pod Grunwaldem i biorący w niej udział rycerze</p>	<p>— identyfikuje postać:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zawiszy Czarnego. 	<p>— zna i zaznacza na osi czasu datę:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bitwy pod Grunwaldem (1410 r.). 	<p>— przedstawia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim;</p> <p>— opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem.</p>	<p>— identyfikuje postać:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ulricha von Jungingena; <p>— przedstawia postanowienia pokoju toruńskiego oraz skutki bitwy pod Grunwaldem.</p>

<p><u>Podstawa programowa:</u> IV. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej.</p> <p><u>Materiał nauczania:</u> — Mikołaj Kopernik i jego życie</p> <p>— odkrycie Mikołaja Kopernika i powiedzenie: <i>Wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i></p> <p>— dokonania Kopernika spoza dziedziny astronomii</p> <p>— znaczenie terminu: <ul style="list-style-type: none"> • <i>astronomia</i> </p>	<p>— poprawnie posługuje się terminami: <ul style="list-style-type: none"> • <i>astronom,</i> • <i>astronomia;</i> </p> <p>— identyfikuje postać: <ul style="list-style-type: none"> • Mikołaja Kopernika. </p>	<p>— wyjaśnia powiedzenie: <i>Wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię.</i></p>	<p>— wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik oraz gdzie znajduje się jego grobowiec;</p> <p>— przedstawia poglądy na temat Ziemi i Układu Słonecznego przed odkryciem Kopernika.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminem: <ul style="list-style-type: none"> • <i>teoria heliocentryczna;</i> </p> <p>— przedstawia inne dokonania i zainteresowania Mikołaja Kopernika;</p> <p>— wyjaśnia, dlaczego najważniejsze dzieło Kopernika zostało potępione przez Kościół.</p>
--	--	---	--	--

<p><u>Podstawa programowa:</u> IV. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej.</p> <p><u>Treści dodatkowe:</u> 4. Złoty wiek kultury polskiej [...].</p> <p><u>Materiał nauczania:</u> — złoty wiek Polski</p> <p>— kariera polityczna Jana Zamoyskiego</p> <p>— kariera wojskowa Jana Zamoyskiego</p> <p>— Zamość – miasto renesansowe</p> <p>— znaczenie terminów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>szlachta</i> • <i>kanclerz</i> • <i>hetman</i> 	<p>— poprawnie posługuje się terminem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>szlachta</i>; <p>— identyfikuje postacie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zygmunta I Starego, • Zygmunta II Augusta, • Stefana Batorego. 	<p>— poprawnie posługuje się terminami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>kanclerz</i>, • <i>hetman</i>; <p>— identyfikuje postać:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jana Zamoyskiego; <p>— wymienia dokonania Jana Zamoyskiego.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>złoty wiek</i>; <p>— wskazuje na mapie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zamość; <p>— charakteryzuje zabudowę i układ Zamościa.</p>	<p>— charakteryzuje Zamość, jako przykład miasta renesansowego;</p> <p>— wyjaśnia słowa Zamoyskiego: <i>Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie.</i></p>
--	--	--	---	---

<p>Podstawa programowa: IV. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej.</p> <p>Materiał nauczania: — potop szwedzki, rola Stefana Czarnieckiego — obrona Jasnej Góry i rola przeora Augustyna Kordeckiego — król Jan III Sobieski i jego zwycięstwa nad Turkami — rola husarii w polskich sukcesach militarnych — znaczenie terminów: <ul style="list-style-type: none"> • <i>potop szwedzki</i> • <i>husaria</i> • <i>wielki wezyr</i> • <i>odsiecz</i> </p>	<p>— poprawnie posługuje się terminami: <ul style="list-style-type: none"> • <i>potop szwedzki</i>, • <i>husaria</i>; — wskazuje na mapie: <ul style="list-style-type: none"> • granice Rzeczypospolitej; — identyfikuje postać: <ul style="list-style-type: none"> • Jana III Sobieskiego; — opisuje wygląd i uzbrojenie husarii.</p>	<p>— zna i zaznacza na osi czasu daty: <ul style="list-style-type: none"> • potopu szwedzkiego (lata 1655–1660), • odsieczy wiedeńskiej (1683 r.); — wskazuje na mapie: <ul style="list-style-type: none"> • sąsiadów Rzeczypospolitej. — identyfikuje postacie: <ul style="list-style-type: none"> • Augustyna Kordeckiego, • Stefana Czarnieckiego. </p>	<p>— poprawnie posługuje się terminami: <ul style="list-style-type: none"> • <i>wojna podjazdowa</i>, • <i>odsiecz</i>; — wskazuje na mapie: <ul style="list-style-type: none"> • Jasną Górę, • Wiedeń; — wymienia przyczyny i skutki wojen ze Szwecją w XVII w. — wymienia przyczyny i skutki odsieczy wiedeńskiej.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminem: <ul style="list-style-type: none"> • <i>wielki wezyr</i>; — wyjaśnia, jakie były przyczyny klęski Polaków w pierwszej fazie potopu szwedzkiego; — przedstawia przebieg potopu szwedzkiego i przełomowej obrony Jasnej Góry; — przedstawia przebieg odsieczy wiedeńskiej; — wymienia skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w XVII w.</p>
<p>Podstawa programowa: Treści dodatkowe: 7. Obiady czwartkowe króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Rozkwit kultury za ostatniego króla.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminami: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Szkoła Rycerska</i>, • <i>kadet</i>, • <i>obiady czwartkowe</i>, • <i>reformy</i>; — identyfikuje postać: <ul style="list-style-type: none"> • Stanisława Augusta Poniatowskiego. </p>	<p>— poprawnie posługuje się terminami: <ul style="list-style-type: none"> • <i>mecenas</i>, — wyjaśnia, dlaczego Dzień Edukacji Narodowej jest współcześnie obchodzony 14 października.</p>	<p>— wyjaśnia, dlaczego oświecenie było nazywane „<i>wiekami rozumu</i>”; — wymienia zasługi króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.</p>	<p>— przedstawia najwybitniejszych twórców doby stanisławowskiej oraz ich dokonania.</p>

<p>Podstawa programowa: II. Najważniejsze elementy polskiego dziedzictwa kulturowego. IV. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej.</p> <p>Material nauczania:</p> <ul style="list-style-type: none"> — sytuacja Rzeczypospolitej w XVIII w. — Konstytucja 3 maja — rozbiory Rzeczypospolitej przez Rosję, Prusy i Austrię — dowództwo Tadeusza Kościuszki w powstaniu w 1794 r. — bitwa pod Raławicami i rola kosynierów — klęska powstania i III rozbiór Rzeczypospolitej — znaczenie terminów: <ul style="list-style-type: none"> • <i>rozbiory</i> • <i>konstytucja</i> • <i>powstanie</i> • <i>kosynierzy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> — poprawnie posługuje się terminami: <ul style="list-style-type: none"> • <i>monarcha,</i> • <i>rozbiory,</i> • <i>zaborcy,</i> • <i>powstanie;</i> — identyfikuje postacie: <ul style="list-style-type: none"> • Stanisława Augusta Poniatowskiego, • Tadeusza Kościuszki; — wymienia państwa, które dokonały rozbiorów; — przedstawia cel powstania kościuszkowskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> — poprawnie posługuje się terminami: <ul style="list-style-type: none"> • <i>konstytucja,</i> • <i>kosynierzy;</i> — zna i zaznacza na osi czasu daty: <ul style="list-style-type: none"> • pierwszego rozbioru Polski (1772 r.), • uchwalenia Konstytucji 3 maja (3 maja 1791 r.), • drugiego rozbioru Polski (1793 r.), • powstania kościuszkowskiego (1794 r.), • trzeciego rozbioru Polski (1795 r.). 	<ul style="list-style-type: none"> — przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 maja; — wymienia skutki powstania kościuszkowskiego; — wymienia przyczyny i skutki trzeciego rozbioru Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> — wskazuje na mapie: <ul style="list-style-type: none"> • rozbiory Polski; — wyjaśnia, dlaczego rocznica uchwalenia Konstytucji 3 maja została ogłoszona świętem narodowym; — wyjaśnia czym był Uniwersał Połaniecki; — opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego; — wyjaśnia przyczyny kryzysu Rzeczypospolitej szlacheckiej.
--	---	---	--	---

<p>Podstawa programowa: II. Najważniejsze elementy polskiego dziedzictwa kulturowego. IV. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej.</p> <p>Materiał nauczania:</p> <ul style="list-style-type: none"> — losy Polaków po upadku Rzeczypospolitej — Legiony Polskie we Włoszech i panujące w nich zasady — generał Jan Henryk Dąbrowski i jego rola w stworzeniu Legionów Polskich — Józef Wybicki – autor <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> — znaczenie słów <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> — <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> hymnem Polski — znaczenie terminów: <ul style="list-style-type: none"> • <i>emigracja</i> • <i>legiony</i> • <i>hymn państwowy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> — poprawnie posługuje się terminem: <ul style="list-style-type: none"> • <i>hymn państwowy</i>; — zna imię i nazwisko autora hymnu państwowego; — zna słowa hymnu Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> — poprawnie posługuje się terminami: <ul style="list-style-type: none"> • <i>emigracja</i>, • <i>legiony</i>; — zna i zaznacza na osi czasu daty: <ul style="list-style-type: none"> • utworzenie Legionów Polskich we Włoszech (1797 r.), • powstanie <i>Pieśni Legionów Polskich we Włoszech</i> (1797 r.); — wskazuje na mapie: <ul style="list-style-type: none"> • Francję, • Włochy; — identyfikuje postacie: <ul style="list-style-type: none"> • gen. Jana Henryka Dąbrowskiego, • Józefa Wybickiego. 	<ul style="list-style-type: none"> — przedstawia sytuację narodu polskiego po III rozbiorze; — opisuje Legiony Polskie we Włoszech oraz panujące w nich zasady; — wie, o jakich postaciach i wydarzeniach mówią słowa <i>Mazurka Dąbrowskiego</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> — wyjaśnia, dlaczego Polacy zaczęli tworzyć Legiony Polskie u boku Napoleona; — przedstawia dalsze losy Legionów Polskich we Włoszech; — wie, kiedy <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> został polskim hymnem narodowym.
---	---	--	---	--

<p><u>Podstawa programowa:</u> IV. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej.</p> <p><u>Materiał nauczania:</u> — branka i wybuch powstania styczniowego</p> <p>— wojna partyzancka</p> <p>— Romuald Traugutt dyktatorem powstania</p> <p>— represje po upadku powstania styczniowego</p> <p>— znaczenie terminów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>zabór rosyjski</i> • <i>działalność konspiracyjna</i> • <i>branka</i> • <i>wojna partyzancka</i> • <i>dyktator</i> • <i>Syberia</i> 	<p>— poprawnie posługuje się terminami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>zabory,</i> • <i>zabór rosyjski,</i> • <i>zesłanie,</i> • <i>Syberia;</i> <p>— identyfikuje postać:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Romualda Traugutta; <p>— wyjaśnia, dlaczego Polacy zorganizowali powstanie.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>branka,</i> • <i>dyktator;</i> <p>— zna i zaznacza na osi czasu daty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • powstania styczniowego (lata 1863–1864). 	<p>— poprawnie posługuje się terminem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>działalność konspiracyjna;</i> <p>— wyjaśnia, dlaczego Polacy prowadzili działalność konspiracyjną;</p> <p>— przedstawia skutki powstania.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wojna partyzancka;</i> <p>— charakteryzuje taktykę walki partyzanckiej;</p> <p>— opisuje funkcjonowanie państwa powstańczego;</p> <p>— opisuje charakter i przebieg powstania styczniowego;</p> <p>— wyjaśnia, dlaczego powstanie styczniowe upadło;</p> <p>— ocenia postawę Polaków pod zaborem rosyjskim.</p>
--	---	--	--	---

<p><u>Podstawa programowa:</u> IV. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej.</p> <p><u>Materiał nauczania:</u> — edukacja M. Skłodowskiej-Curie na ziemiach polskich</p> <p>— tajne nauczanie i Latający Uniwersytet</p> <p>— kariera naukowa M. Skłodowskiej- Curie</p> <p>— Nagrody Nobla przyznane M. Skłodowskiej-Curie</p> <p>— polscy nobliści</p> <p>— znaczenie terminów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>tajne nauczanie</i> • <i>Nagroda Nobla</i> • <i>laureat</i> 	<p>— poprawnie posługuje się terminami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>tajne nauczanie,</i> • <i>laureat;</i> <p>— identyfikuje postać:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Marii Skłodowskiej-Curie; <p>— charakteryzuje, na czym polegało tajne nauczanie.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Nagroda Nobla;</i> <p>— wymienia, za jakie dokonania Maria Skłodowska-Curie została uhonorowana Nagrodą Nobla.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Uniwersytet Latający;</i> <p>— wyjaśnia, jak funkcjonował Uniwersytet Latający;</p> <p>— wyjaśnia, dlaczego Maria Skłodowska-Curie musiała wyjechać do Francji.</p>	<p>— porównuje szkolnictwo XIX-wieczne i współczesne;</p> <p>— wymienia innych polskich laureatów Nagrody Nobla;</p> <p>— opisuje działalność Marii Skłodowskiej-Curie podczas I wojny światowej.</p>
---	---	--	---	---

<p><u>Podstawa programowa:</u> II. Najważniejsze elementy polskiego dziedzictwa kulturowego. IV. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej.</p> <p><u>Treści dodatkowe:</u> 9. Bitwa Warszawska 1920 r.</p> <p><u>Materiał nauczania:</u> — wybuch I wojny światowej</p> <p>— udział Legionów Polskich i Józefa Piłsudskiego w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej</p> <p>— odzyskanie niepodległości przez Polskę</p> <p>— Józef Piłsudski Naczelnikiem Państwa</p> <p>— walki o ustalenie granic II Rzeczypospolitej i Bitwa Warszawska</p> <p>— Narodowe Święto Niepodległości</p> <p>— znaczenie terminów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>I wojna światowa</i> • <i>II Rzeczypospolita</i> • <i>Naczelnik Państwa</i> • <i>orłęta lwowskie</i> 	<p>— poprawnie posługuje się terminami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>I wojna światowa,</i> • <i>II Rzeczypospolita;</i> <p>— wskazuje na mapie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obszar II RP; <p>— identyfikuje postać:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Józefa Piłsudskiego; <p>— wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada został ogłoszony świętem państwowym.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Naczelnik Państwa;</i> <p>— zna i zaznacza na osi czasu daty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • I wojny światowej (lata 1914–1918), • odzyskanie niepodległości przez Polskę (11 listopada 1918 r.), • Bitwy Warszawskiej (1920 r.). 	<p>— przedstawia udział Legionów Polskich w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej;</p> <p>— wyjaśnia rolę Józefa Piłsudskiego w odzyskaniu niepodległości i budowie państwa polskiego;</p> <p>— wymienia obszary, o które Polacy toczyli walki w latach 1918-1921.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>orłęta lwowskie;</i> <p>— wyjaśnia, dlaczego w rocznicę Bitwy Warszawskiej Wojsko Polskie obchodzi swoje święto;</p> <p>— opisuje przebieg walk o granice II Rzeczypospolitej.</p>
--	---	--	--	--

<p>Podstawa programowa: Treści dodatkowe: 9. Bitwa Warszawska 1920 r.</p>	<p>— zna i zaznacza na osi czasu datę:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bitwy Warszawskiej (1920 r.); <p>— wskazuje na mapie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • miejsce Bitwy Warszawskiej; <p>— przedstawia głównodowodzącego wojsk polskich w bitwie pod Warszawą;</p> <p>— przedstawia wynik Bitwy Warszawskiej.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>komunizm</i>, • <i>bolszewicy</i>, • <i>front</i>; <p>— wyjaśnia, dlaczego 15 sierpnia obchodzone jest Święto Wojska Polskiego.</p>	<p>— wyjaśnia genezę wojny o wschodnią granicę II RP;</p> <p>— omawia przebieg wojny polsko-bolszewickiej;</p> <p>— ocenia postawę ludności polskiej wobec sowieckiego zagrożenia.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „<i>cud nad Wisłą</i>”; <p>— charakteryzuje mit „<i>cudu nad Wisłą</i>”;</p> <p>— wyjaśnia, jakie czynniki złożyły się na sukces wojsk polskich w wojnie z Rosją Sowiecką.</p>
<p>Podstawa programowa: IV. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej.</p> <p>Materiał nauczania: — problemy odrodzonej Polski</p> <p>— zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego na polu gospodarczym – budowa portu w Gdyni, Centralny Okręg Przemysłowy</p> <p>— Gdynia polskim „<i>oknem na świat</i>”</p> <p>— znaczenie terminów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Wolne Miasto Gdańsk</i> • <i>bezrobocie</i> • <i>import</i> • <i>eksport</i> • <i>minister</i> 	<p>— poprawnie posługuje się terminami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>gospodarka</i>, • <i>przemysł</i>, • <i>bezrobocie</i>, • <i>Wolne Miasto Gdańsk</i>. 	<p>— poprawnie posługuje się terminem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>okręg przemysłowy</i>; <p>— identyfikuje postać:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eugeniusza Kwiatkowskiego; <p>— wskazuje na mapie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gdańsk, • Gdynię, • obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego; <p>— wymienia zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego na polu gospodarczym;</p> <p>— wyjaśnia, dlaczego Gdynia stała się polskim „<i>oknem na świat</i>”.</p>	<p>— opisuje trudności gospodarcze i ustrojowe w odbudowie państwa polskiego.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • eksport, • import, • minister, <p>— wyjaśnia, w jaki sposób rozwój gospodarczy wpływa na sytuację obywateli.</p>

<p><u>Podstawa programowa:</u> IV. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej.</p> <p><u>Materiał nauczania:</u> — wybuch II wojny światowej</p> <p>— sytuacja społeczeństwa polskiego pod niemiecką okupacją</p> <p>— Szare Szeregi (Zośka, Alek, Rudy)</p> <p>— akcja pod Arsenalem</p> <p>— powstanie warszawskie jako wyraz patriotyzmu młodego pokolenia</p> <p>— znaczenie terminów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>okupacja</i> • <i>Armia Krajowa</i> • <i>Szare Szeregi</i> 	<p>— poprawnie posługuje się terminem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>okupacja</i>; <p>— zna i zaznacza na osi czasu datę:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wybuchu II wojny światowej (1 września 1939 r.); <p>— opisuje sytuację narodu polskiego pod niemiecką okupacją.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Armia Krajowa</i>, • <i>Szare Szeregi</i>, • <i>powstanie warszawskie</i>; <p>— zna i zaznacza na osi czasu daty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wybuchu powstania warszawskiego (1 sierpnia 1944 r.), • zakończenia II wojny światowej (1945 r.); <p>— identyfikuje postacie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zośki, • Alka, • Rudego. 	<p>— poprawnie posługuje się terminem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>łapanki</i>; <p>— wyjaśnia, dlaczego wybuchło powstanie warszawskie;</p> <p>— opisuje najważniejsze akcje Szarych Szeregów, w tym akcję pod Arsenalem.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Związek Sowiecki</i>; <p>— charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego;</p> <p>— przedstawia przebieg powstania warszawskiego.</p>
---	--	--	--	---

<p><u>Podstawa programowa:</u> IV. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej.</p> <p><u>Materiał nauczania:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — przejęcie władzy w powojennej Polsce przez komunistów — polityka komunistów wobec polskiego podziemia — działalność wojenna i powojenna W. Pileckiego — postawa Danuty Siedzikówny, ps. „Inka” — znaczenie terminów: <ul style="list-style-type: none"> • <i>opozycja antykomunistyczna</i> • <i>„żołnierze niezłomni”</i> 	<ul style="list-style-type: none"> — poprawnie posługuje się terminem: <ul style="list-style-type: none"> • <i>„żołnierze niezłomni”</i>; — opisuje politykę komunistów wobec ludności polskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> — poprawnie posługuje się terminem: <ul style="list-style-type: none"> • <i>obóz koncentracyjny,</i> • <i>komunizm;</i> — identyfikuje postacie: <ul style="list-style-type: none"> • Witolda Pileckiego, • Danuty Siedzikówny; — rozwija skrót: <ul style="list-style-type: none"> • PRL; — wyjaśnia, kto objął rządy w państwie polskim po zakończeniu II wojny światowej. 	<ul style="list-style-type: none"> — opisuje represje komunistów wobec zwolenników prawowitych władz polskich. 	<ul style="list-style-type: none"> — charakteryzuje działalność opozycji antykomunistycznej; — wie, kiedy obchodzony jest Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”.
--	--	---	---	---

<p>Podstawa programowa: IV. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej.</p> <p>Materiał nauczania:</p> <ul style="list-style-type: none"> — dzieciństwo i początek kapłaństwa Karola Wojtyły — opozycyjna rola Kościoła w czasach komunizmu — wybór Karola Wojtyły na papieża — pielgrzymki papieża do ojczyzny (<i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i>) — wsparcie Kościoła dla opozycji — Jan Paweł II jako papież pielgrzym — znaczenie terminów: <ul style="list-style-type: none"> • <i>papież</i> • <i>teologia</i> • <i>pielgrzymka</i> • <i>konklawe</i> • <i>kardynał</i> • <i>prymas</i> • <i>pontyfikat</i> 	<ul style="list-style-type: none"> — poprawnie posługuje się terminem: <ul style="list-style-type: none"> • <i>papież</i>; — identyfikuje postać: <ul style="list-style-type: none"> • Karola Wojtyły (Jana Pawła II); — podaje miasto, w którym urodził się Karol Wojtyła. 	<ul style="list-style-type: none"> — poprawnie posługuje się terminami: <ul style="list-style-type: none"> • <i>teologia</i>, • <i>pielgrzymka</i>; — zna i zaznacza na osi czasu datę: <ul style="list-style-type: none"> • wyboru Karola Wojtyły na papieża (1978 r.); — identyfikuje postać: <ul style="list-style-type: none"> • Stefana Wyszyńskiego; — wymienia nazwy kontynentów, które odwiedził Jan Paweł II. 	<ul style="list-style-type: none"> — opisuje sytuację społeczeństwa polskiego w czasach PRL; — charakteryzuje rolę Kościoła katolickiego w czasach komunizmu; — charakteryzuje rolę papieża jako przywódcy Kościoła katolickiego oraz jako autorytetu moralnego dla chrześcijan. 	<ul style="list-style-type: none"> — poprawnie posługuje się terminami: <ul style="list-style-type: none"> • <i>konklawe</i>, • <i>kardynał</i>, • <i>pontyfikat</i>; — wyjaśnia znaczenie słów Jana Pawła II: <i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i> — wyjaśnia znaczenie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do kraju dla społeczeństwa polskiego; — wie, dlaczego Stefan Wyszyński nazywany jest Prymasem Tysiąclecia.
---	--	---	---	---

<p>Podstawa programowa: IV. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej.</p> <p>Material nauczania: — życie codzienne w okresie PRL; — działalność opozycyjna — strajki robotnicze i powstanie NSZZ „Solidarność” — bohaterowie „Solidarności”: <ul style="list-style-type: none"> • L. Wałęsa • A. Walentynowicz — wprowadzenie stanu wojennego i represje przeciwko opozycji — przełom 1989 r. i upadek komunizmu — znaczenie terminów: <ul style="list-style-type: none"> • <i>strajk</i>, • <i>związek zawodowy</i> • <i>solidarność</i> • <i>stan wojenny</i> • <i>Okrągły Stół</i> </p>	<p>— poprawnie posługuje się terminami: <ul style="list-style-type: none"> • <i>demokracja</i>, • <i>strajk</i>, • <i>solidarność</i>, • <i>związek zawodowy</i>; — identyfikuje postaci: <ul style="list-style-type: none"> • Lecha Wałęsy. </p>	<p>— poprawnie posługuje się terminem: <ul style="list-style-type: none"> • <i>stan wojenny</i>; — zna i zaznacza na osi czasu datę: <ul style="list-style-type: none"> • wprowadzenia stanu wojennego w Polsce (13 grudnia 1981 r.); — identyfikuje postaci: <ul style="list-style-type: none"> • Wojciecha Jaruzelskiego, • księdza Jerzego Popiełuszki; — wyjaśnia, dlaczego w 1980 r. doszło do masowych strajków robotniczych; — opisuje okoliczności zawiazania związku zawodowego „Solidarność”.</p>	<p>— poprawnie posługuje się terminem: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Okrągły Stół</i>; — zna i zaznacza na osi czasu daty: <ul style="list-style-type: none"> • powstanie NSZZ „Solidarność” (1980 r.), • obrady Okrągłego Stołu (1989 r.); — identyfikuje postaci: <ul style="list-style-type: none"> • Anny Walentynowicz, • Andrzeja Gwiazdy; — przedstawia główne postulaty „Solidarności”.</p>	<p>— wymienia ograniczenia, z jakimi wiązało się wprowadzenie stanu wojennego; — wyjaśnia skutki rozmów Okrągłego Stołu; — wskazuje różnice polityczne między czasami komunizmu a wolną Polską.</p>
---	--	---	---	---